

Kognitivt stöd

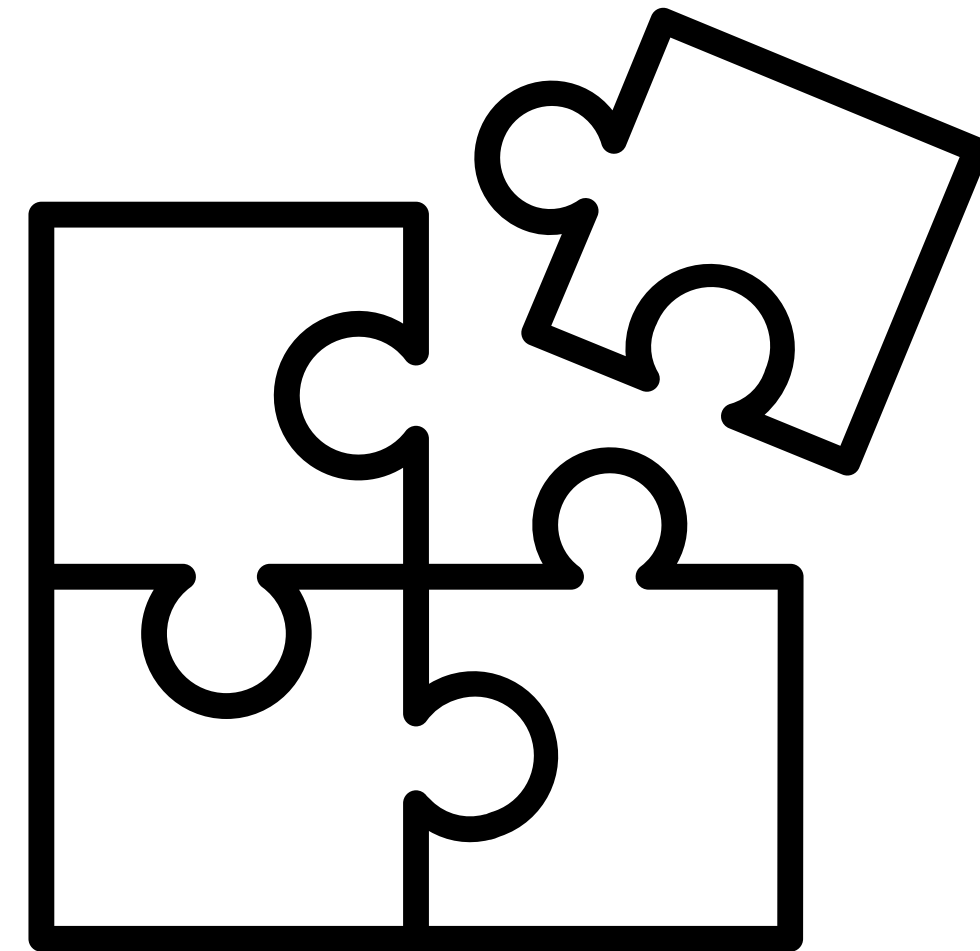
- Frida Foborg, hjälpmedelskonsulent

Det som känns omöjligt idag
kan vara möjligt imorgon...

Dagordning

- 9.30-10.00 Hjälpmedelscentrum
- 10.00-10.15 Bensträckare
- 10.15-11.00 Kognition, kognitivt stöd och kognitiva hjälpmedel
- 11.00-11.15 Bensträckare
- 11.15-11.30 Fortsättning Kognition, kognitivt stöd och kognitiva hjälpmedel
- 11.30-11.50 Frågestund, diskussion

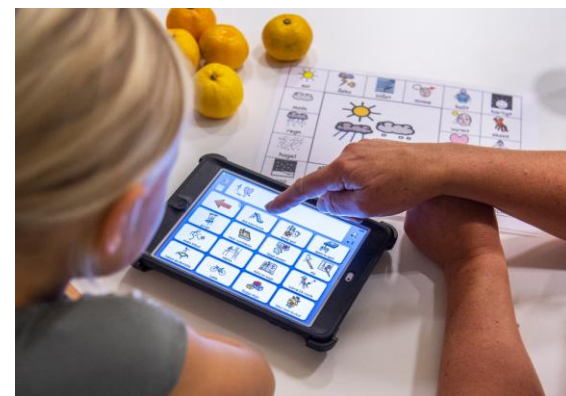

Introduktion Hjälpmedelscentrum och kognitiva hjälpmedel

Hjälpmedelscentrums uppdrag

Hjälpmedelsnämnden

Representanter från
regionen

Representanter
från kommunerna

Hjälpmedelshandboken

Ett regelverk för förskrivning av hjälpmedel i Västmanland

*Övriga enheter som tillhandahåller hjälpmedel är
Synenheten, Hörselenheten, Ortopedteknisk avdelning*

Vad är hjälpmedel?

- Produkter för personer med funktionsnedsättning
- CE-märkt medicinteknisk produkt
- Upphandlat sortiment enligt LOU

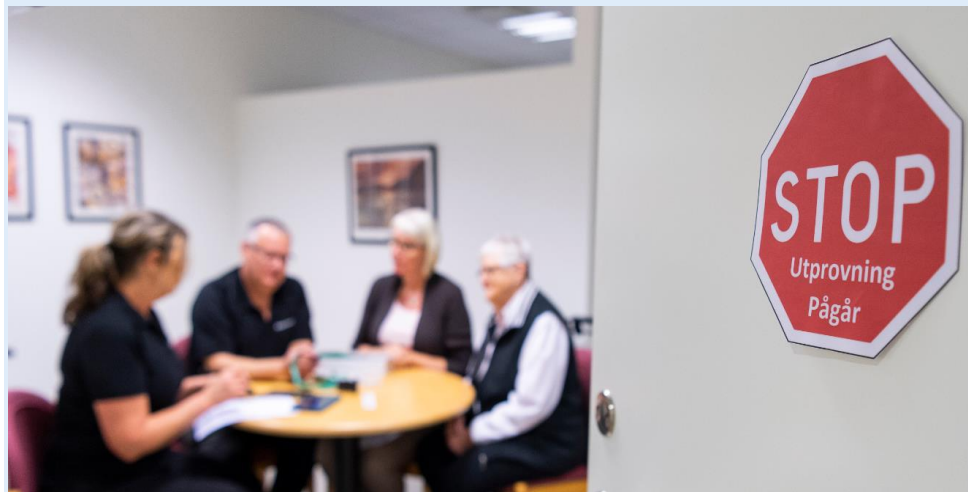

Hjälpmedelscentrum

- Servar hela Västmanland med hjälpmedel, både kommuner, region och privat
- Cirka 85 anställda
  - Hjälpmedelskonsulenter
  - Inkontinenssamordnare
  - Teknisk service: tekniker, rekond, lager, transport
  - Kundtjänst
  - Inköp, administration, IT

Hjälpmedelskonsulenter i olika team

Arbetsstolar >

Stol som används för att uppnå en högre självständighet eller aktivitetsgrad.

Elrullstolar >

3-hjuliga och 4-hjuliga elrullstolar.

Inkontinens >

Hjälpmedel vid blås- och tarmdysfunktion.

Manuella rullstolar >

Manuella rullstolar, sittdynor och ryggstöd, drivaggregat och motorstöd, bälten och selar, modulära sittsystem och portabla ramper.

Omvårdnad >

Vårdsängar, antidecubitusmadrasser, hygienhjälpmedel, ADL-hjälpmedel.

Barnhjälpmedel >

Hjälpmedel för barn och ungdomar.

Förflyttning >

Personlyftar, överflyttningsplattformer, glidmattor/lakan med mera.

Kognition och kommunikation >

Hjälpmedel för omgivningskontroll, kognitiva svårigheter, kommunikation och larm mm.

Medicinska behandlingshjälpmedel >

Hjälpmedel som är en del i eller förutsättning för en medicinsk behandling.

Tränings- och gånghjälpmedel >

Träningshjälpmedel, ex cirkulationsbehandling, arm-bentränare, manuped, barr, ståstöd och tippbrädor. Gånghjälpmedel kompenserar nedsatt gångförmåga/balans.

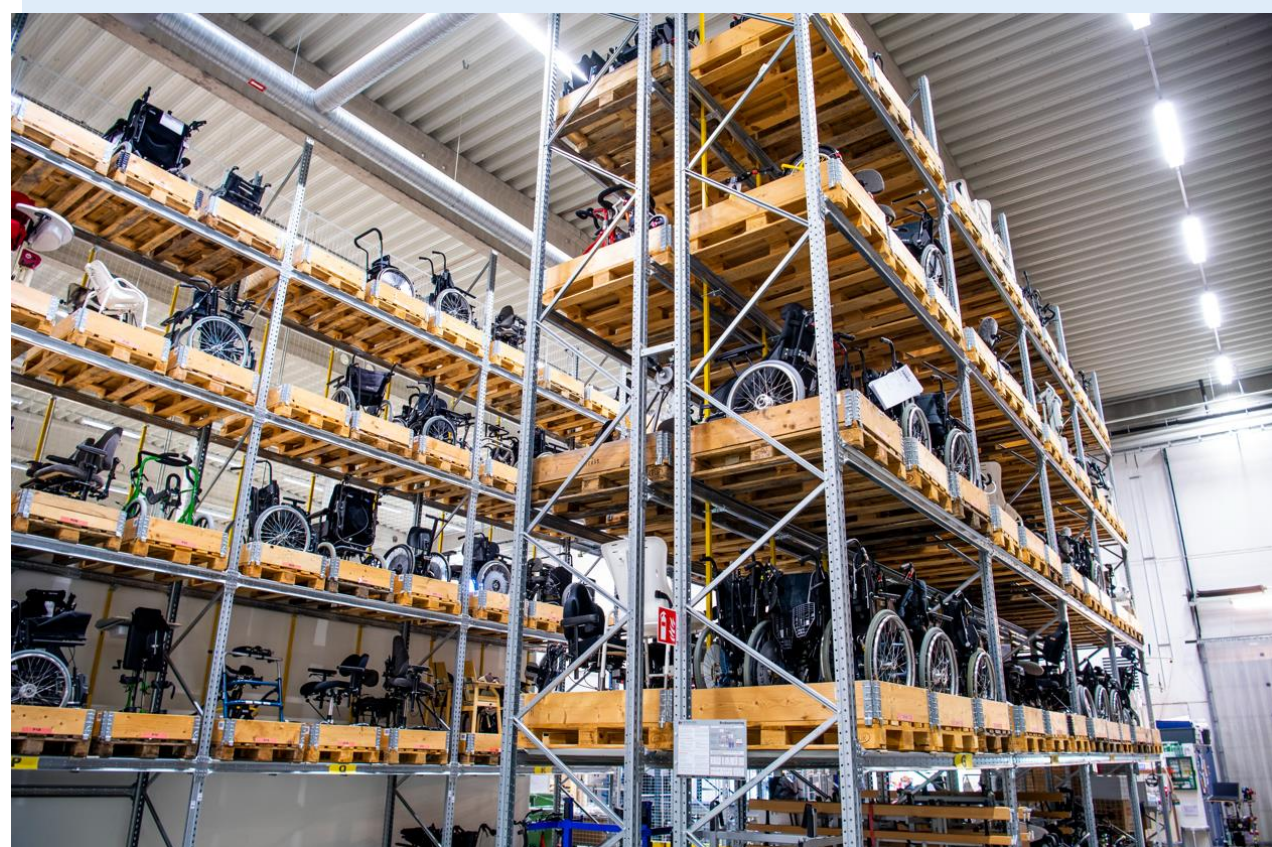
Teknisk service

Logistik

Lager

Transport

Rekonditionering

Kundtjänst

- 21 064 samtal/år
- Digitala invägar 1177.se
- Arbetsplatsbrevlåda

1177
VÅRDGUIDEN

Information och
tjänster för din
hälsa och vård

Administration och ledning

Ledning

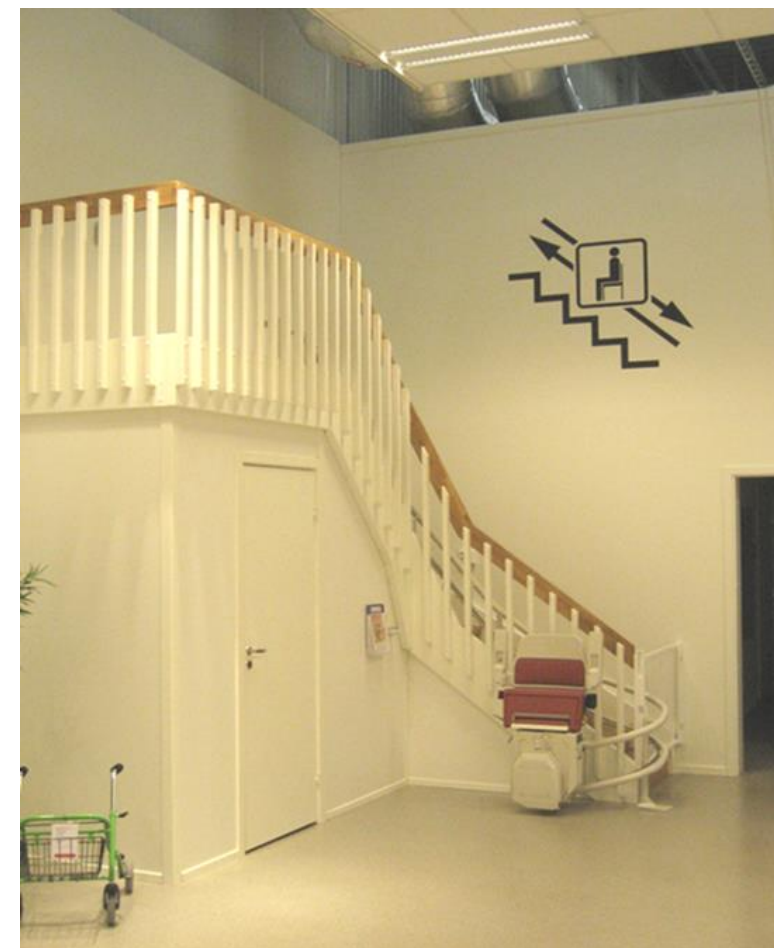
Verksamhetsstöd

Inköpsavdelning

Utställning

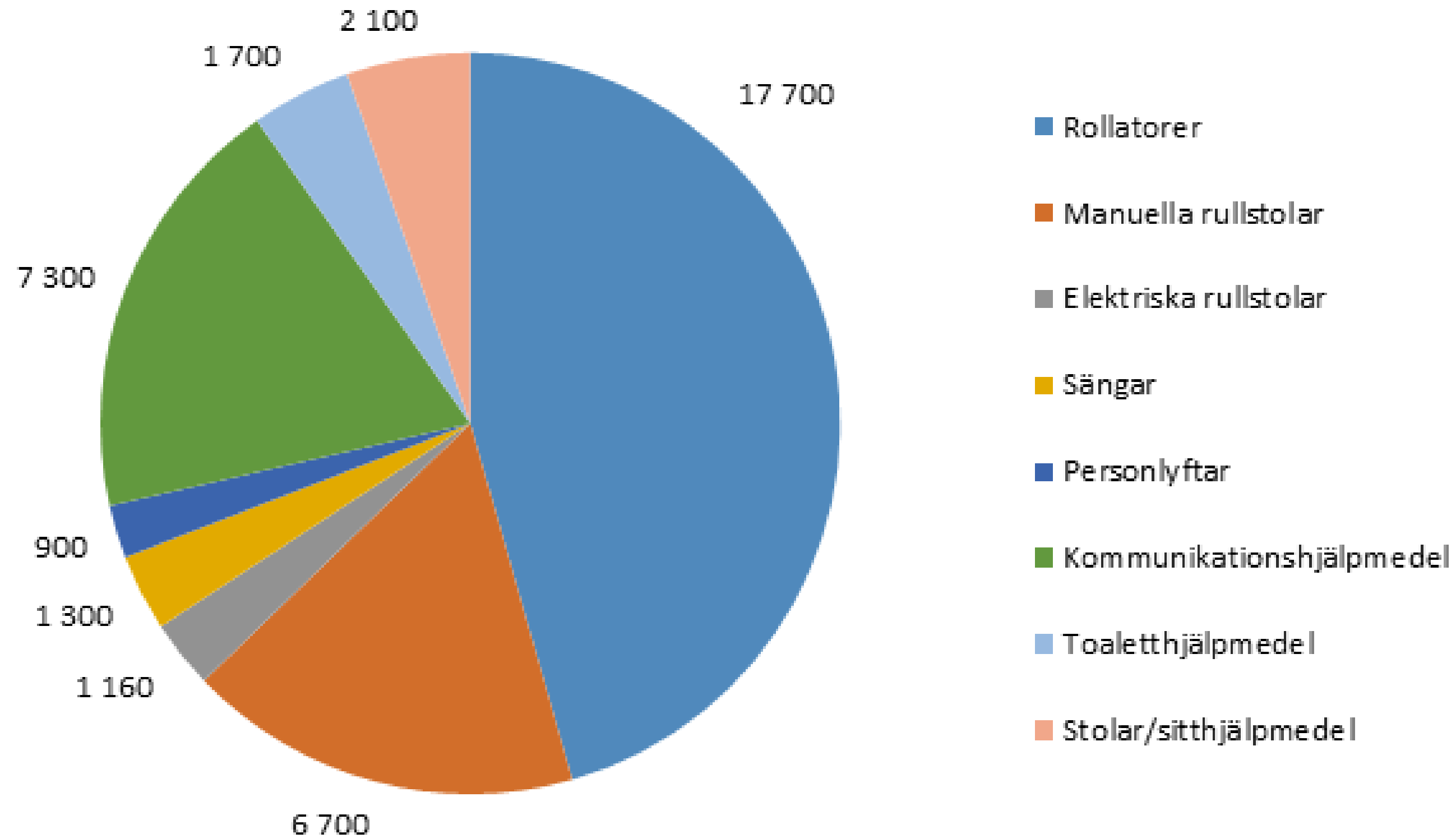

Visningslägenhet med kognitiva hjälpmedel

Vilka hjälpmedel finns ute i länet? Ca 80 000 st

Grundutrustning - Hjälpmedelshandboken

- Styrts av inriktning på och målgrupp för den verksamhet som bedrivs.
- Till exempel ska särskilda boenden, daglig verksamhet, skolor, förskolor och sjukvårdsinrättningar vara inredda och utrustade så att miljön motsvarar normala behov för den verksamhet som ska bedrivas, oberoende av huvudmannaskap och driftform.
- Grundutrustning betalas av vårdgivaren eller den som ansvarar för verksamheten.
- Kravet på grundutrustning ska vara uppfyllt innan ett personligt hjälpmedel förskrivs.

Beställa hjälpmedel till verksamhet

- Verksamheter med avtal kan hyra hjälpmedel från Hjälpmedelscentrum.
- Hjälpmedel från grundsortiment och specialsortiment kan beställas.
- I tjänsten ingår:
  - telefon- eller mejlrådgivning med allmänna råd om produkt genom kundtjänst eller specifika råd om produkt av hjälpmedelskonsulent,
  - inköpshantering, godsmottagning och montering,
  - utleverans ordinarie kördag,
  - avhjälpande underhåll samt inleverans och hämtning av hjälpmedel vid hyresuppsägning.

Förskrivning av hjälpmedel

- Förskrivare är till exempel arbetsterapeut, sjukgymnast/fysioterapeut, logoped, sjuksköterska, dietist eller läkare.
- Förskrivare kartlägger behov av insatser, till exempel hjälpmedel.
- Om behov finns provas hjälpmedel ut, ibland tillsammans med konsulent och tekniker. Ibland behövs specialanpassning.
- Förskrivaren följer upp ärendet.

Här finns det förskrivare:

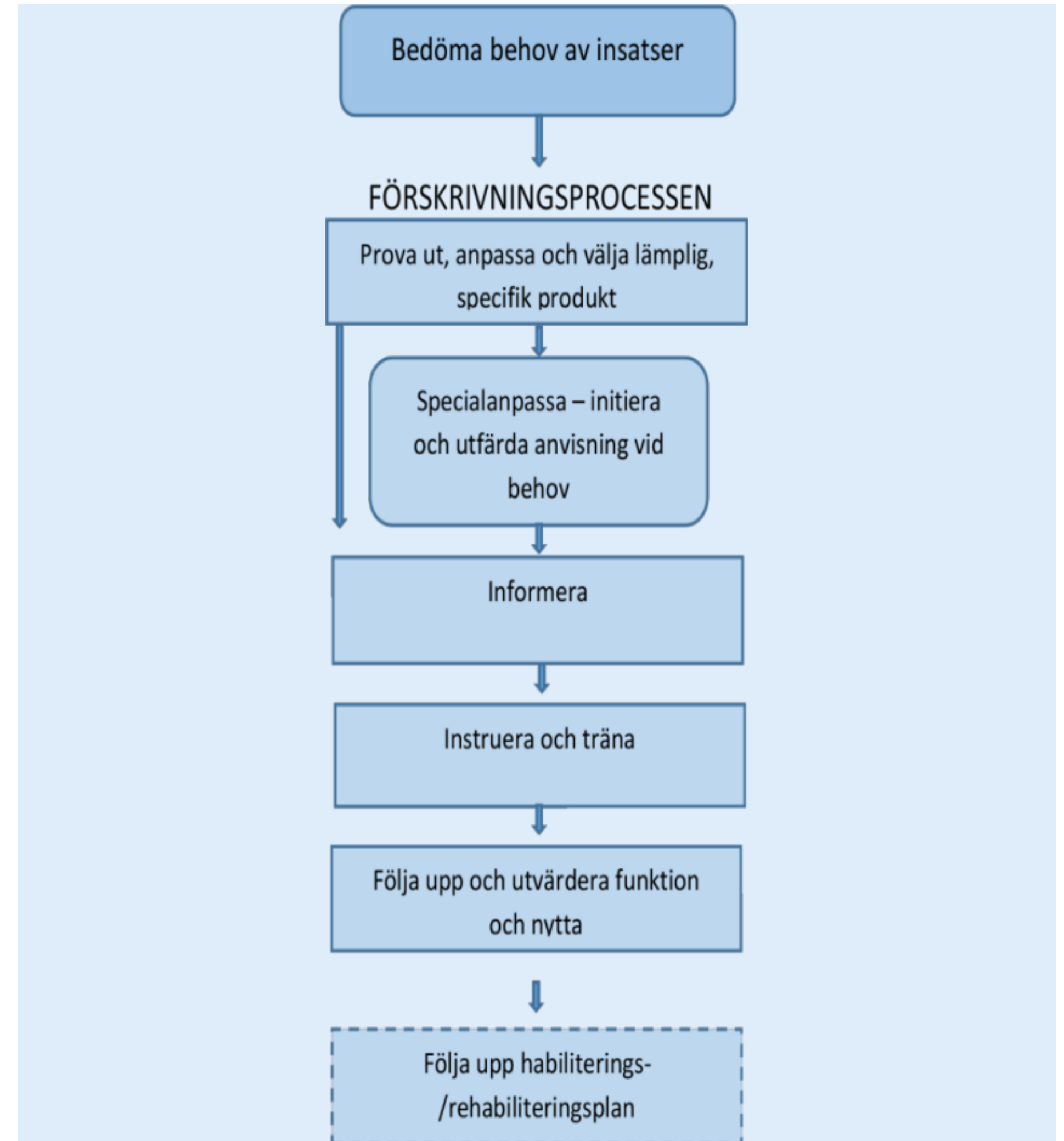
- Familjeläkarmottagningar/ primärvården
- Sjukhusen i Västmanland
- Hemsjukvård i kommunerna
- Habiliteringen
- Särskilt boende (äldreboenden, LSS, psykiatri mm)

Förskrivningsprocessen

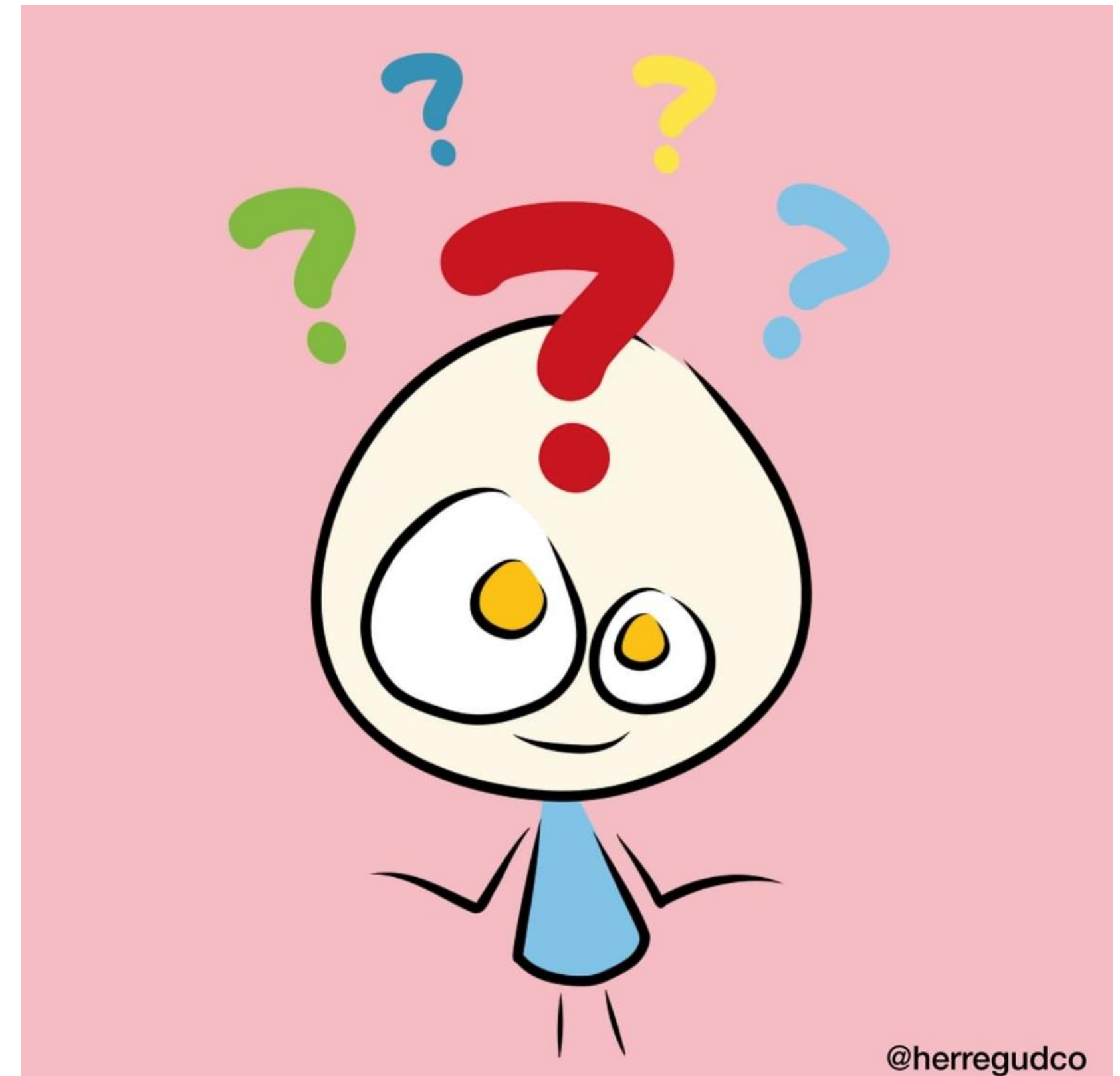
- Viktigt att denna process följs för att det ska bli rätt hjälpmedel för patienten.

Vad är kognition?

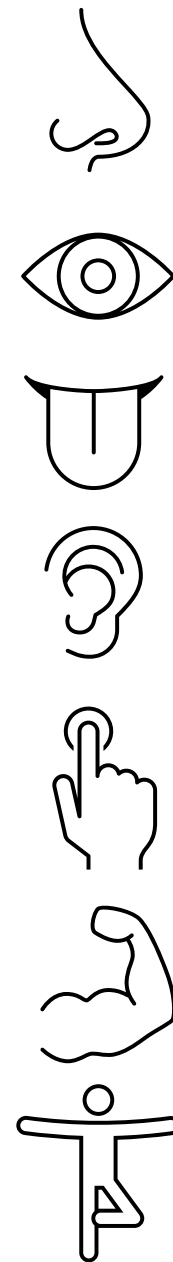
- De processer som sker i hjärnan då vi tar emot, bearbetar, tolkar, förstår och lagrar sinnesintryck och information.

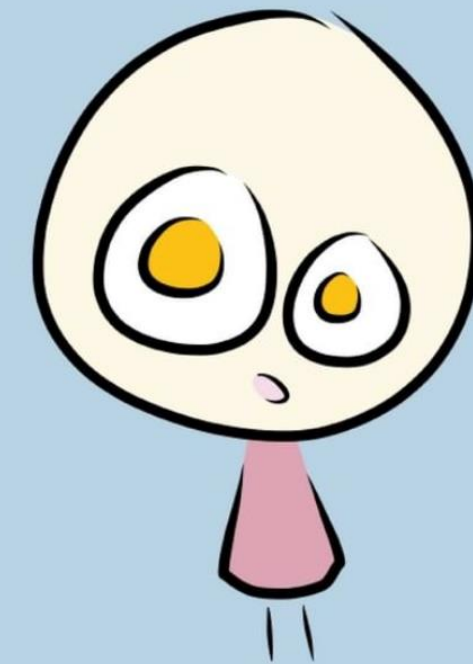

Vi tolkar vår värld genom våra sinnen

- Lukt
- Syn
- Smak
- Hörsel
- Känsel / taktila sinnet
- Led- och muskelsinnet
- Balanssinnet

Det är ganska jobbigt att
tänka på allt hela tiden!

@herregudco

Viktiga kognitiva funktioner

- Lära sig nya saker
- Lösa problem
- Komma ihåg saker (minne)
- Planera
- Läsa, skriva och räkna
- Klocka och tid, tidsuppfattning
- Orientering i tid och rum
- Språklig förmåga
- Exekutiva funktioner – från tanke till handling

Kartläggning

- Svårigheter / Styrkor
- Behov
- Motivation
- Aktivitetsområden
- Omgivning, stöd

Varför?
Varför inte?
Varför inte jag?
Varför inte nu?

Kognitivt stöd

- Förhållningssätt och bemötande
- Anpassningar i den fysiska miljön, tex minska onödiga intryck
- Anpassningar av tex arbetsuppgifter
- Strategier i olika situationer
- Hjälpmedel tex scheman, timetimer, timstock
- Avancerade, högteknologiska hjälpmedel
- **För att det kognitiva stödet ska ge avsedd effekt krävs**
  - att personens nätverk bemöter och stöder på samma sätt
  - att personen själv är delaktig och intresserad av stödet

Syftet med kognitivt stöd

- Att få ökad förståelse och kontroll över vad som händer
- Kompensera nedsatt minne
- Ge struktur
- Kunna utföra dagliga aktiviteter
- Ökad självständighet, frihet och delaktighet
- Minskad oro och stress
- Ökad trygghet
- Ökad koncentration
- Bättre sömn

De sju frågorna + 1!

Hjälpmedel i vardagen

- Mobiltelefonen
- Almanacka
- Väckarklocka
- Dator
- Post-it
- Äggklocka/timer
- Bilder/schema/listor

Kognitiva hjälpmedel

Hjälpmedelscentrum

- Tid- och planeringshjälpmedel – Ur och klockor
- Tid- och planeringshjälpmedel – Almanackor, kalendrar och planeringssystem
- Tid- och planeringshjälpmedel – Almanackor, kalendrar och planeringssystem (avancerat)
- Minneshjälpmedel
- Tyngdprodukter – sinnesstimulerande hjälpmedel

Jag kom, jag såg, jag glömde
helt vad jag höll på med...

Exempel på tids-och planeringshjälpmedel Ur och klockor

- När ska jag göra det?

MEMOmessenger

Klocka Larma 10 larm

- Hur länge ska jag hålla på?

TimeTimer

Timstock

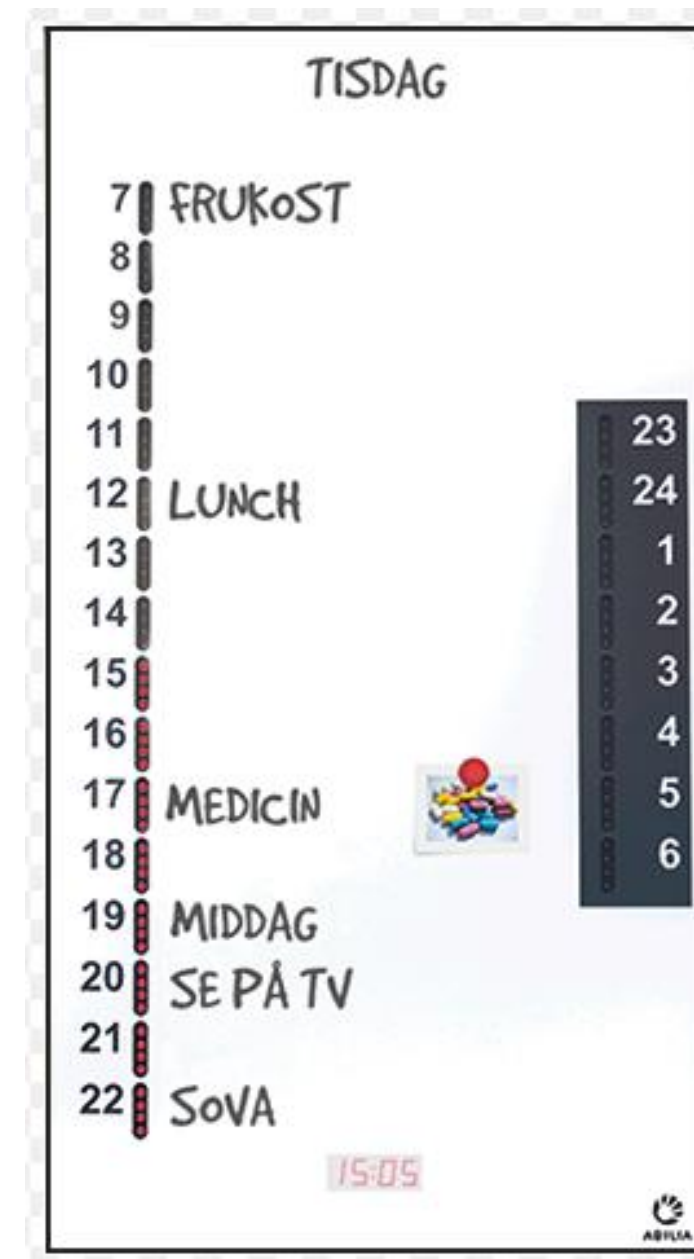
MEMO Timer

Exempel på tids-och planeringshjälpmedel

Ur och klockor

- Vad ska jag göra?
- När ska jag göra det?
- Hur länge ska jag hålla på?
- Vad ska jag göra sen?
- Med vem?
- Var?

MEMODayboard

Exempel på tids-och planeringshjälpmedel

Almanackor, kalendrar och planeringssystem

- Vad ska jag göra?
- När ska jag göra det?
- Vad ska jag göra sen?
- Med vem?
- Var?

Årsboken

Veckoschema

Dagschema

Exempel på tids- och planeringshjälpmedel

Almanackor, kalendrar och planeringssystem

- Vad ska jag göra?
- När ska jag göra det?
- Var ska jag vara?
- Vem ska jag vara med?
- Vad ska hända sen?
- Vad behöver jag?
- Varför?

CARY Base

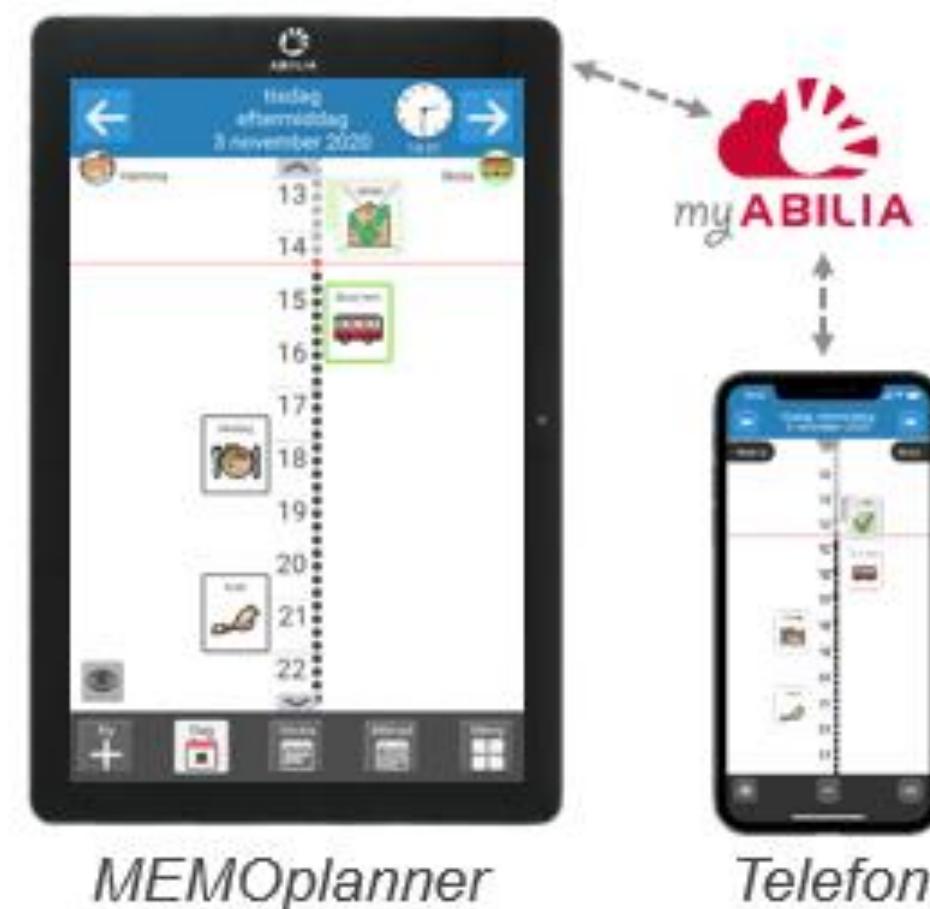

Exempel på tids- och planeringshjälpmedel

Almanackor, kalendrar och planeringssystem (avancerade)

- Vad ska jag göra?
- När ska jag göra det?
- Var ska jag vara?
- Vem ska jag vara med?
- Hur länge ska jag hålla på?
- Vad ska hända sen?
- Vad behöver jag?
- Varför?

MEMOplanner

MEMOplannerGO

Handikalender

<https://www.youtube.com/watch?v=3lmuH7GBNbo&t=10s>

Minneshjälpmedel

Recording Keychain

Pratzpuck

BigMack

Medicinpåminnnare Careousel

Bildstöd

● Används bland annat till:

- Schema
- Arbetsordning
- Förberedelse

● Vad ska jag göra?

● När ska jag göra det?

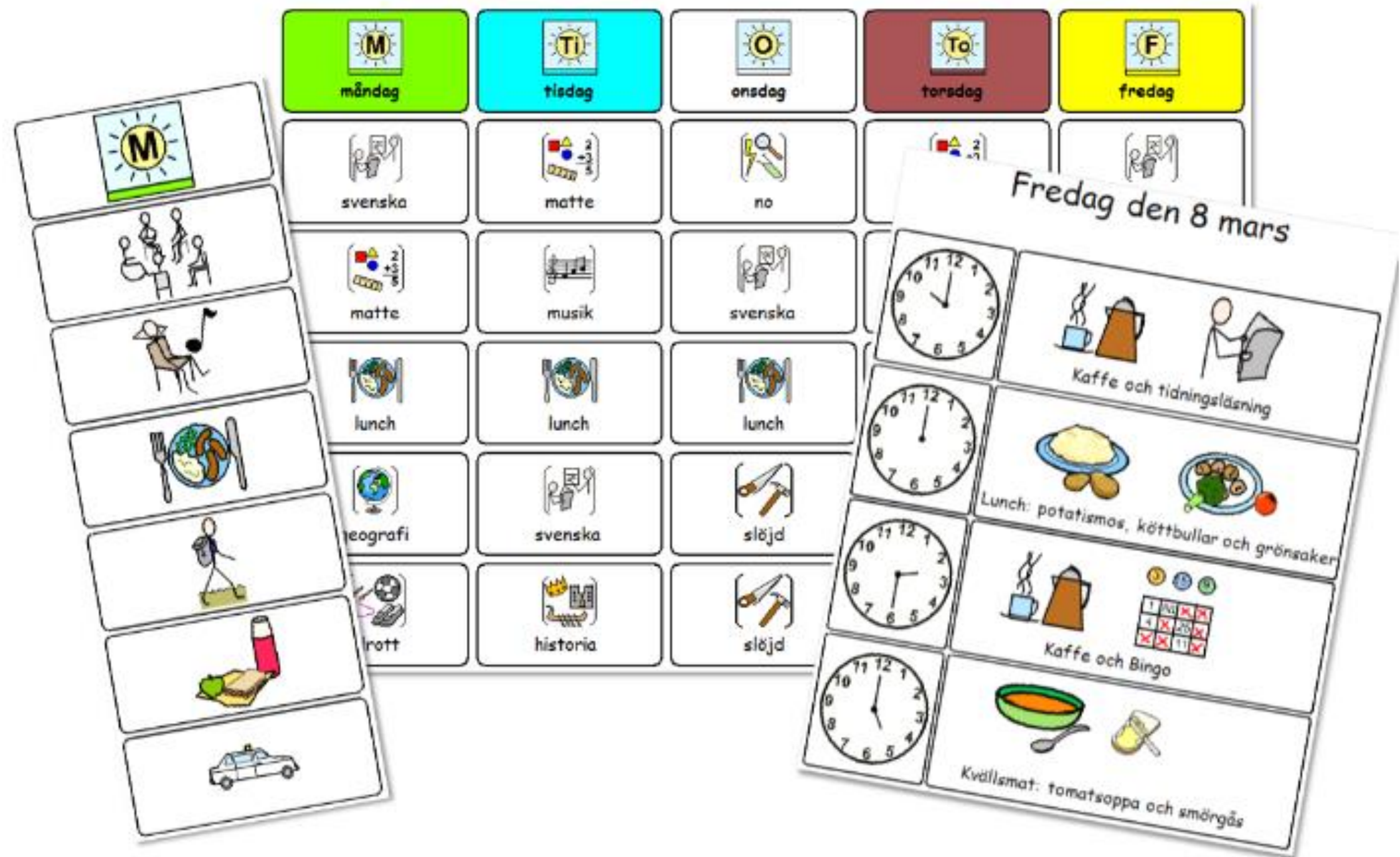
● Vad ska jag göra sedan?

● Med vem?

● Var?

● Hur?

● Varför ?

Tyngdprodukter

- Tyngdtäcke
- Kedjefilt
- Tyngdväst
- Bolldyna

Tyngdtäcken

- Öka kroppsuppfattning
- Komma till ro och varva ner
- Känna trygghet
- Slappna av
- Lindra ångest
- Somna in och sova

Tyngdtäcken

- Kedjetäcke
- CURA Procure – kiselpärlor
- Fibertäcke
- Calm – bollar
- Kultäcke Safir – glaskulor
- Bolltäcke med polystyren "Goso"

Tyngdvästar

- Öka kroppsuppfattningen
- Slappna av
- Känna trygghet
- Ökad koncentration
- Ökad inlärningsförmåga
- Ökat välbefinnande

Tyngdvästen är tänkt att användas i eller inför valda aktiviteter, dvs inte en hel dag.

Tyngdväst

Kedjeväst Balance

Bollväst

Fiberväst

Sittande

Bra sittande är viktigt för att öka koncentrationen!

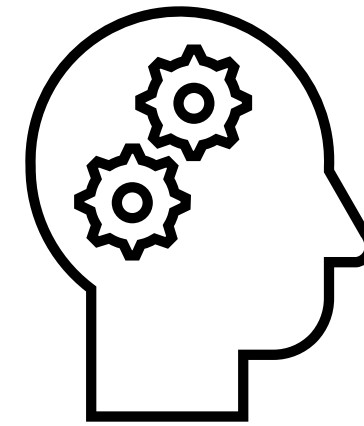
- Sidostöd – var slutar kroppen?
- Fotplatta / fotpall – stoppet / stödet för fötterna
  - Inramning av kroppen – inte dingla med fötterna
- Olika stöd för ryggen – högre, kortare, rundat osv...
- Sits-vinkling – sitta aktivt
- Höj- och sänkbar
- Låsbara hjul – åker inte runt

Bolldyna

- Kroppen lurar knoppen att den rör på sig!
- Ökad kroppsuppfattning
- Dynamisk sittställning
- Lindrar motorisk oro
- Ökad koncentration
- Ökad inlärningsförmåga

Rit- och skrivprat

● Rit- och skrivprat

Ett sätt att visualisera ett samtal:

- Tillsammans med barnet/den vuxne rita och skriva vad man pratar om
- Förbereda på vad som kommer att hända

● Seriesamtal

- Förtydliga vad som har hänt och hur man kan göra annorlunda

● Sociala berättelser

- Instruktion för hur man bör bete sig olika sociala sammanhang

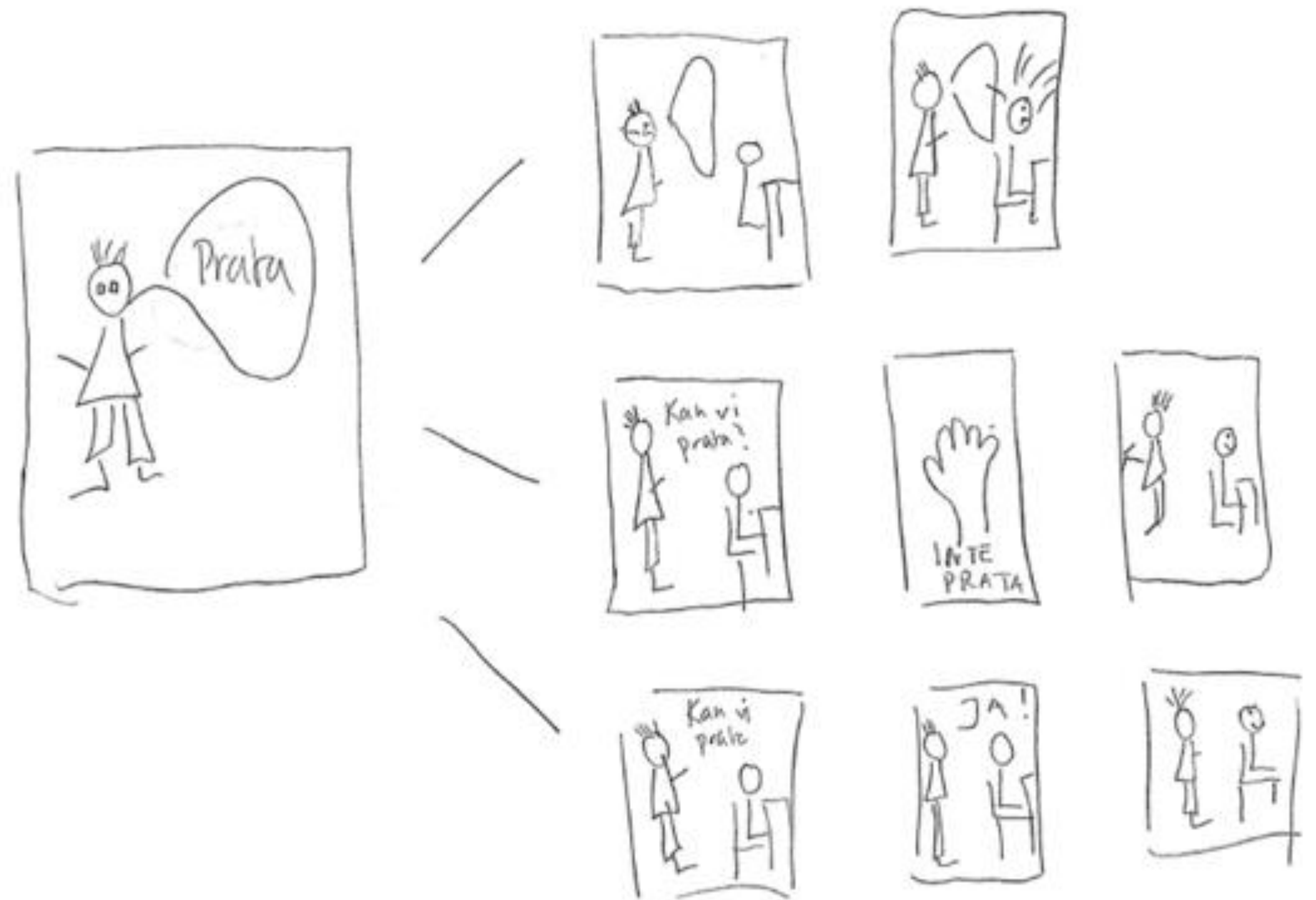
Rit- och skrivprat

● Kommunikativt stöd

- Uttrycka önskemål och behov
- Få och ge information

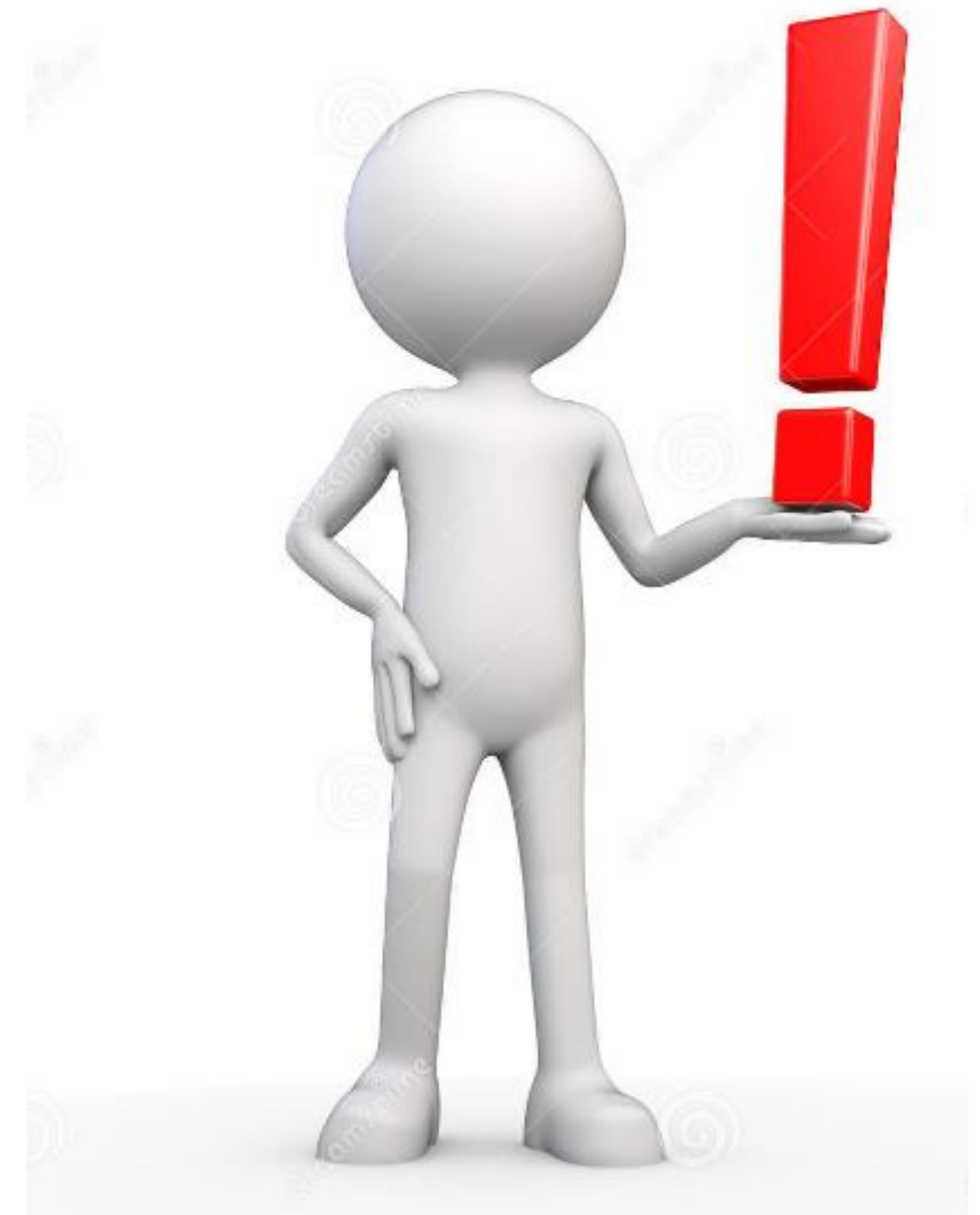
● Kognitivt stöd

- Minnesstöd
- Struktur
- Gemensamt fokus
- Förstå omgivningen
- Orientera sig

Kognitivt stöd!

- Det viktiga är att börja med att kartlägga och bedöma behov av insatser som till exempel strategier, anpassningar i miljön samt hjälpmedel.
- För att det kognitiva stödet ska ge det stöd man önskar behövs motivation hos personen själv samt personer som stödjer och utvecklar användandet!
- Strategier och hjälpmedel minskar på energitjuvar i vardagen!

Det som känns omöjligt idag
kan vara möjligt imorgon...

@herregudco